

UOT 94 (479.24)

SEVİNC ABBASOVA

NAXÇIVANDA MÜSTƏQİLLİK İLLƏRİNDƏ TƏHSİL SAHƏSİNDƏ GENDER MƏSƏLƏSİ

Məqalədə müstəqillik illərində, əsasən XXI əsrin ikinci on illiyində Naxçıvanda təhsil sahəsində gender bərabərliyi araşdırılmışdır. Araşdırmalardan məlum olmuşdur ki, muxtar respublika ərazisində gender bərabərliyi mövcuddur. Hətta Naxçıvan şəhərində bəzi ümumtəhsil məktəblərində, qadınların rəhbər vəzifələrdə işləmələri kişilərə nisbətən daha çox olduğunun şahidi olur. Aparılan tədqiqatlar nəticəsində bəzi statistik məlumatlar da çıxarıb ortalığa qoyulmuşdur. Alınan statistik məlumatlardan aydın olur ki, Naxçıvanda gender bərabərliyi özünü qoruyub saxlamışdır. Bundan əlavə "Xanım qızlar" liseyi haqqında məlumatlar da tədqiqata cəlb edilmişdir.

Açar sözlər: Naxçıvan, təhsil, məktəb, gender, qadın, kişi.

Son əsrlərin texnoloji nailiyyətləri qadınların həm məişətdə, həm də istehsalatda oynadığı rolu dəyişdirmişdir. XX əsrin sonunda "gender" anlayışı formalaşmışdır ki, bunu da "sosial cins" kimi səciyyələndirmək olar. Qadın və kişilər arasında sosial bərabərlik "gender bərabərliyi" kimi qəbul edilir. Elmi-texniki tərəqqi bəşəriyyətə bir sıra yeni texnoloji nailiyyətlər bəxş edib ki, bu da müxtəlif proseslərin həyata keçirilməsində qadın və kişilərin fiziki imkanları arasında mövcud olan təbii fərqlərin aradan qaldırılmasına, yaxud kəskin surətdə azalmasına şərait yaradır. Yeni texnoloji nailiyyətlər, eyni zamanda, qadınların ev işlərinə sərf etdiyi vaxtın qənaətini də təmin edir. Belə bir şəraitdə gender problemlərinin həllinə, yəni qadın və kişilərin cəmiyyətdəki vəziyyətində mövcud olan fərqlərin aradan götürülməsinə xidmət edir.

Bəzi hallarda gender problemlərini qadınların vəziyyətinin qiymətləndirilməsi və yaxşılaşdırılması kimi qələmə verirlər. Lakin gender problemlərinin təkəcə qadın problemləri kimi qiymətləndirilməsi düzgün deyil. Gender problemlərinin öyrənilməsi və bu sahədə olan problemlərin həlli həm kişilər, həm də qadınlar üçün vacibdir. Bu problemlərin həlli qadın və kişi arasında əmək bölgüsü münasibətlərinin yaxşılaşmasına və insan potensialının inkişaf göstəricilərinin yüksəlməsinə xidmət edir [3].

Müasir dövrdə gender bərabərliyi aktual olduğundan onun tarixi inkişaf yolunun öyrənilməsi olduqca zəruridir. Müstəqillik dövrü tariximizin ən önəmli səhifələrindən biri olduğu üçün bu dövrdə qeyd edilən problemi araşdırmaq, elmi-pedaqoji cəhətdən olduqca əhəmiyyətlidir.

Təhsil sahəsində gender bərabərliyi olduqca aktual məsələlərdəndir. Gender təhsili, xüsusilə də həm qızlara, həm də oğlanlara ünvanlanmışdırsa, müasir cəmiyyətdə gender bərabərliyinin yaranmasına imkan verən müsbət qüvvə sayıla bilər. Gender stereotiplərini məhdudlaşdıran gender təhsili kişi və qadınların əməkdaşlıq, hörmət ruhunda birgə yaşadığı əsl vətəndaş bərabərliyinə nail olmaqda uşaqlara kömək edir. Gender təhsili cinslərin rollarına diqqətin cəlb edilməsindən başlanır. Bu, gender stereotiplərinin mənfi təsirinin tanınması və onunla əlaqəli bərabərsizliyin aradan qaldırılmasıdır. Qızlar üçün gender təhsilinin nəticəsi özünə qarşı böyük inam, təkid, müstəqillik və ictimai fəaliyyətdə iştirakdır. Oğlanlar üçün gender təhsilinin nəticəsi isə uğursuzluq qorxusunun aradan qaldırılması, aqressiyaya ilə mübarizə bacarığı, sosiallaşma və məsuliyyət səviyyəsinin yüksəlməsi, şəxsi sferaya daha çox diqqətdir. Gender təhsilinin mühüm funksiyası faktların rəylərdən ayrılmasıdır. Hadisələrin və ya şəxsi davranışın təhlili ilə uşaqlar bu faktı norma kimi qəbul edərlər ki, qızlar özlərini oğlanlar kimi apara bilər, oğlanlar isə həssas və kövrək ola bilər. Bütün uşaqlar özlərini

müxtəlif keyfiyyətlərə malik olan unikal və ali quruluşlu şəxsiyyət kimi qəbul etməlidirlər. Cinsi rollarla bağlı stereotiplər və ənənəvi gözləntilər qızlarda olduğu kimi, oğlanlarda da potensialın reallaşmasına, şəxsiyyətin inkişafına maneçilik törədə bilər.

Gender təhsilinin digər mühüm məqsədi ənənəvi qadın fəaliyyəti olan analığın və eləcə də qayğı, diqqət, əməkdaşlıq və dözümlülük kimi keyfiyyətlərin sosial dəyərlərinin tanınmasında uşaqlara yardım etməkdir. Bu tanınma kişilər və qadınlar arasında həqiqi partnyorluğa gətirib çıxarır ki, bu da gender təhsilinin əsas və başlıca məqsədi sayılır. Beləliklə, uşaqlar öyrənir ki, kişi və qadınların ailəyə və cəmiyyətə töhfəsi eyni qədər vacib olduğu kimi, qadınlar və kişilər bərabər hüquqludur və eyni məsuliyyəti daşıyırlar. Gender təhsilinin səmərəli olması üçün pedaqoqlar şəxsi gender stereotiplərini tanımalı və öz tədris metodikalarının, qız və oğlanlarla ünsiyyət və əməkdaşlıqlarının gender bərabərliyi ideyalarını hansı dərəcədə əks etdirməsi haqqında düşünməlidirlər [11].

İstər Azərbaycanın digər bölgələrində, istərsə də onun ayrılmaz tərkib hissəsi olan Naxçıvan Muxtar Respublikasında qadınların təhsil məsələsi əsas məsələlərdən, diqqət yetirilməsi vacib işlərdən biri olmuşdur. Düzdür, Orta əsrlərdə qadınların təhsil almasına o qədər də doğru-düzgün baxılmamışdır. Ancaq XX əsrdən başlayaraq bu məsələ özünün aktuallığını qoruyub saxlamağa başlamışdır. Belə ki, qadın azadlığı və maarifi məsələsinin dövlət səviyyəsində qaldırılması XX əsrin əvvəllərində çarizmin müstəmləkəsi altında olan müsəlman xalqlarının 1917-ci il aprel ayının 16-dan 22-ə qədər Daşkənddə keçirilən Türküstan müsəlmanlarının ilk qurultayında da prioritet məsələ kimi diqqət mərkəzində saxlanılmışdı.

AXC dövründə də qadın təhsilinə böyük diqqət verilmiş və milli hökumət qadınların kişilərlə bərabər təhsil almasına geniş imkanlar yaradaraq istər qadınlar üçün pedaqoji kurslarda, istərsə də qadın gimnaziyalarında azərbaycanlı qızların təhsili üçün hər cür şərait yaratmışdı. Maarif Nazirliyi qadın təhsili sahəsində həlli vacib olan bir sıra vəzifələrin həyata keçirilməsi işinə başlamışdı. Təhsil sisteminin milliləşdirilməsi ilə əlaqədar Bakı Marinski Qadın gimnaziyası, Bakı Qadın Seminariyası, I, II, III Müqəddəs Nina Gimnaziyalarını milli qadın məktəbləri ilə əvəz edilmişdir. Maarif Nazirliyi Balaxanı Real məktəbini Qadın Gimnaziyası ilə birləşdirməklə hər iki cinsdən olanların birgə maariflənməsinə şərait yaratmaqla gender bərabərsizliyinin aradan götürülməsi sahəsində əhəmiyyətli addım atdı. Yeni tipli humanitar şöbədən ibarət qadın məktəbi yarandı [8, s. 172].

Naxçıvanda qadınlar arasında maarif işinin inkişafında kişilərlə yanaşı, ziyalı qadınların da mühüm xidmətləri olmuşdur. Görkəmli xeyriyyəçi H.Z.Tağıyevin qız məktəbini bitirmiş Nazlı xanım Tahirova 1912-ci ildə Naxçıvan şəhərində qız məktəbi açmışdır. Bununla bərabər görkəmli pedaqoq və yazıçı Rəşid bəy Əfəndiyevin 1910-cu ildə Naxçıvan şəhərində türk-qız məktəbini açaraq özünün də orada dərslər deməsi, 1917-ci ildə N.Nəcəfovanın həmin məktəbə müdir təyin edilməsi və 1920-ci ilədək orada işləməsi artıq məktəb işinin mütərəqqi yolla inkişaf etdiyini göstərir [7, s. 26].

Naxçıvanda 1920-1930-cu illərdə maarif sahəsində əldə edilən mühüm nailiyyətlərdən biri də qadınlar arasında savadsızlığın ləğv edilməsi məsələsi idi. Həmin dövrdə kənd qadınları ilə şəhərdə yaşayan qadınların təhsil səviyyəsində ciddi fərqlər var idi. Qadınların və qızların təhsil səviyyəsinin artırılması sahəsində öz həllini gözləyən bir sıra vacib problemlər var idi. Təlim-tədris prosesinə ciddi nəzarət edilmədiyindən şagirdlərin dərslər buraxma, məktəbi tərk etmə halları çoxalmışdı. Qız uşaqlarının bir çoxu orta təhsillərini başa vurmaqdan və həmçinin yuxarı siniflərdə oxumaqdan imtina edirdilər. Bəzi kəndlərdə qızların ali və orta

ixtisas məktəblərində təhsillərini davam etdirmələri məsələsi ilə əlaqədar mövhumatçı münasibətlər və düşüncələr yenə də qalmaqda idi. Bu kimi məsələlərin əksəriyyəti Ulu öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətdə olduğu dövrlərdə, 70-80-ci illərdə öz həllini tapmış oldu [6, s. 30].

Ümumiyyətlə, muxtar respublikada 1970-ci ildə 10 illik orta ümumtəhsilə keçidlə əlaqədar olaraq ibtidai və səkkizillik məktəblərin sayı azalmış, orta məktəblərin sayı isə artmışdı. Həmin illərdə qızların orta ümumi təhsilə cəlb edilməsi sahəsində əsl inqilab baş verdi. Məktəbyaşlı qızların hamısı məktəbə gedirdi ki, bu da şagirdlərin ümumi sayında onların üstünlük təşkil etməsinə gətirib çıxarmışdı [2, s. 74].

Müstəqillik əldə etdikdən sonra bu məsələ, yəni təhsildə gender bərabərliyi əsas prioritet məsələlərdən birinə çevrildi. Ümummilli liderimiz təhsilə üstün istiqamət verərək "Təhsil millətin gələcəyidir" deyirdisə, bu yolu davam etdirən ölkə rəhbəri cənab İlham Əliyev təhsilə "Azərbaycanın gələcəyini müəyyən edən prioritet sahə" kimi yüksək dəyər verərək iqtisadi potensialın insan kapitalına çevrilməsini bir vəzifə olaraq qarşıya qoymuşdur. Bütün bunlar təhsilə yeni yanaşma tələb edir. Təhsil elə səviyyədə olmalıdır ki, o, insanlara yeni texnologiyaları çevik mənimsəmək, əmək bazarında və şəxsi həyatda layiqli yer tutmaq, sağlam həyat tərzi, ətraf mühitə və cəmiyyətdə gedən proseslərə münasibətdə düzgün mövqe seçmək imkanı yaratsın.

Görkəmli dövlət xadimi, Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin inkişaf və tərəqqi strategiyasının layiqli davamçısı İlham Əliyev Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçildiyi ilk gündən ölkəmizdə təhsilin inkişafına böyük önəm vermiş, onun müasir dünya standartları səviyyəsinə çatması üçün bütün imkanları səfərbər etmişdir. Naxçıvan Muxtar Respublikasının rəhbəri də diyarı irəli aparmaq, modernləşdirmək üçün məqsədyönlü, irimiqyaslı, ardıcıl təhsil siyasəti aparır [4, s. 277]. Bu gün Azərbaycanda və onun ayrılmaz tərkib hissəsi olan Naxçıvanda həyata keçirilən irimiqyaslı layihələrin və proqramların reallaşması birinci növbədə ölkənin kadr potensialından asılıdır. Bu potensialın formalaşmağında başlıca sahə isə təhsildir. Müasir dövrdə təhsilin rolu və əhəmiyyəti getdikcə artmaqdadır. Təhsil sahəsində əldə olunan uğurlar təkcə məktəblərin maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi ilə məhdudlaşmır. Təhsil islahatlarının həyata keçirilməsi istiqamətində atılan addımlar təhsillə bağlı dəyərlərin yeniləşdirilməsi, müasirləşdirilməsi və son nəticədə Azərbaycan cəmiyyətinin yeni keyfiyyətinə nail olunması üçün təhsil faktorundan istifadə edilməsinə şərait yaradır.

Günümüzdə muxtar respublika əhalisinin 50 faizi, yəni 230 min 32-si qadındır. Ölkəmiz müstəqillik əldə etdikdən sonra Naxçıvan qadınlarının ictimai-siyasi fəaliyyəti ildən-ilə artır. Bunu statistik rəqəmlər də təsdiq edir. Eyni zamanda Naxçıvan qadınları muxtar respublikanın ictimai-siyasi və mədəni həyatında fəal iştirak edirlər. Belə ki, muxtar respublikada təhsil sahəsində işləyənlərin 9 min 987 nəfəri yaxud 68%-i, qadınlardır [9]. Təhsilin ilk pilləsi sayılan məktəbəqədər müəssisələrin demək olar ki, hamısında qadınlar çalışır və rəhbər vəzifədə çalışanların da hamısı qadınlardır. Muxtar respublikada elmlər doktorlarının 3-ü, fəlsəfə doktorlarının isə 100-ü qadınlardır.

Naxçıvan Muxtar Respublika Dövlət Statistika Komitəsinin 2020-ci ilin statistik məlumatlarının təhlili göstərir ki, hazırda muxtar respublikanın rayonlarında təhsil sahəsində muddla işləyən qadınların sayı Şərur rayonunda 2110, Babək rayonunda 1607, Ordubad rayonunda 971, Culfa rayonunda 950, Kəngərli rayonunda 537, Şahbuz rayonunda 667, Sədərək rayonunda 72 nəfərdən ibarət olmaqla beləliklə, muxtar respublikanın rayonları üzrə muddla işləyən qadınların sayı təhsil üzrə 6914 nəfərdir.

Qadın müəllimlərin sayı Şərur rayonunda 1285 nəfər, bunlardan 1229-u ali təhsilli, 56-ı isə orta ixtisas təhsillidir. Babək rayonunda 964 nəfər, bunlardan 951-i ali təhsilli, 12 orta ixtisas

təhsilli, 1-i tam orta təhsillidir. Ordubad rayonunda 488 nəfər, bunlardan ali təhsillilərin sayı 444 nəfər, orta ixtisas təhsillilərinin sayı 43 nəfər, ali təhsil müəssisələrini bitirməyənlərin sayı isə 1 nəfərdir. Culfa rayonunda 456 nəfər, bunlardan ali təhsillilərin sayı 526 nəfər, orta ixtisas təhsillilərinin sayı 18 nəfər, tam orta təhsillilər 2 nəfərdir. Kəngərli rayonunda 326 nəfər, bunlardan ali təhsillilərin sayı 309 nəfər, orta ixtisas təhsillilərinin sayı 17 nəfərdir. Şahbuz rayonunda 338 nəfər, bunlardan ali təhsillilərin sayı 332 nəfər, orta ixtisas təhsillilərinin sayı 17 nəfərdir. Sədərək rayonunda 50 nəfər, bunlardan ali təhsillilərin sayı 50 nəfərdir [10, s. 107].

2007-2018-ci illərdə muxtar respublikada müəllimlərdən 112-si “Azərbaycan Respublikasının Əməkdar müəllimi”, 181-i isə “Naxçıvan Muxtar Respublikasının Əməkdar müəllimi” fəxri adlarına layiq görülüb, 104 müəllim isə “Tərəqqi” medalı ilə təltif olunublar [5, s. 141]. Bir məsələni qeyd etmək istərdik ki, təltif olunanlardan demək olar ki, əksəriyyətini qadınlar təşkil edib.

2015-ci ildə ali təhsil müəssisələrinə Naxçıvan Dövlət Universitetinə və Naxçıvan Müəllimlər İnstitutuna daxil olanların böyük hissəsi qız abituriyentlər olmuşdur. Naxçıvan Universitetində isə qız oğlan nisbəti bir birinə yaxın olmuşdur.

2018-2019-cu tədris ilində ali təhsil müəssisələrinə daxil olan abituriyentlərin 819 nəfərini qızlar təşkil edib. Həmçinin 500-700 intervalında bal toplayanların 172 nəfəri, yaxud 61,2 faizini qızlar olub. 2020-2021 tədris ilində isə 600-dən yüksək bal toplayan tələbələrin 11 nəfəri qız, 1-i isə oğlan olmuşdur.

2019-2020-ci tədris ilində Naxçıvan Dövlət Universitetinin əyani təhsilində 4423 nəfər oxumuş, bunlardan 2159-u qız olmuşdur. Həmin ildə universitetin 921 məzunu olmuşdur ki, bunlardan 422-i qız olmuşdur. 2019-2020-ci tədris ilində Naxçıvan Dövlət Universitetinin qiyabi təhsildə 912 nəfər oxumuş, bunlardan 323 nəfəri qadın olmuşdur. Həmin tədris ilində 454 nəfər məzun olmuşdur ki, bunlardan da 143 nəfəri qadın olmuşdur.

Burda belə müqayisə göstərir ki, qadınlar ali təhsil müəssisəsində kişilərdən heç də geri qalmamışdır. Bir məsələni də xüsusilə qeyd etmək istərdim ki, universitetdə elə ixtisaslar vardır ki, bu ixtisaslarda vaxtilə qızların oxuması yaxşı qarşılanmırdı. 2019-2020-ci tədris ilində “Fiziki tərbiyə və çağırışa qədər hərbi hazırlıq müəllimliyi” ixtisasında 2 qız, “Bədən tərbiyəsi və idman” ixtisasında isə 196 tələbədən 7-i qız olmuşdur.

Ali təhsil ocaqlarında oxuyanların gender tərkibindən söz düşmüşkən belə bir məqama toxunmaq istərdik. Özəl təhsil müəssisələrində oxumaq böyük maddi vəsait tələb edir. Dövlətin təhsil müəssisələrində də ödənişli təhsil almaq heç də ucuz başa gəlmir. Çox zaman valideynlər seçim qarşısında qaldıqda, oğlan uşaqlarının təhsilinə pul ayırmağa üstünlük verdiklərindən qızlar ikinci planda qalırlar. Həm bu hal, həm də oğlan və qız abituriyentlərin peşə seçimlərindəki fərqlər, əmək bazarında mövcud olan gender sequeqasiyasını gücləndirir [1, s. 188]. Əvvəlki dövrlərə nəzər saldıqda görürük ki, qız uşaqlarının oxudulmasına valideynlər biganə yanaşırdılar. Çox yaxşı haldır ki, artıq valideynlərin bu cür yanaşmaları aradan qalxmışdır.

Naxçıvan Muxtar respublikada 1992-ci ildən “Xanım Qızlar Pansionu” yaradılıb. 2004-cü ildən “Naxçıvan Qızlar Liseyi” adı ilə fəaliyyətini davam etdirən bu lisey Azərbaycanda yeganə qızlar məktəbidir. Naxçıvan Qızlar Liseyi nümunəvi təlim-tədris prosesi ilə seçilir. 2011-ci ildə 608 şagird yerlik Naxçıvan Qızlar Liseyinin binası yenidən əsaslı təmir olunaraq tədris üçün müasir infrastrukturla zənginləşdirilib. Hazırda Muxtar respublikanın 60 qabaqcıl müəllimi burada təhsil alan 380 şagirdin təlim-tərbiyəsi ilə məşğul olur. Müəllimlərdən 4-ü “Naxçıvan Muxtar Respublikasının Əməkdar müəllimi fəxri adına layiq görülüb, 1-i “Tərəqqi” medalı ilə təltif olunub, 2-si isə “İlin ən yaxşı müəllimi” müsabiqəsinin qalibi olub. Son 5 il ərzində məktəbin məzunlarından 49 nəfəri 500-700 intervalında bal toplayıb. Lisey fəaliyyəti

yətə başlayandan bu tədris ilinədək məzunlardan 5-i qızıl, 3-ü gümüş medala, 16-sı isə fərqlənmə attestatına layiq görülüb [12].

Qadının yetişdirdiyi uşağın cəmiyyətin həyatında hansı mövqeyi qazanması, dövlətimizin inkişafında necə iştirak etməsi ailənin, ən əsas da qadının – ananın onu necə tərbiyə etməsindən çox asılıdır. Uşaqların təlim və tərbiyəsində ananın oynadığı rol danılmazdır. Ana bu baxımdan rəhbərlik və bələdçilik məsuliyyəti daşıyır. O, övladını aydın düşünməyə, saf əqidəyə və düzgün ədəb-ərkana yiyələndirir. Aydındır ki, bütün bu ağır məsuliyyətin öhdəsindən gəlmək üçün ilk növbədə ana özü təhsilli olmalı, maariflənməlidir. Buna görə də ölkədə təhsil sahəsində gender bərabərliyinin təmin olunmasına çalışmaq, daha çox qızların təhsil almasına şərait yaratmaq lazımdır.

Dövlətimiz, cəmiyyətimiz gələcək nəsillərin əlində olduğu üçün ölkənin, cəmiyyətin gələcək taleyi də məhz qadının təhsilli olmasından çox asılıdır. Deməli, qadınların savadlı olması və bu istiqamətdə inkişafı millətin inkişafı deməkdir. Belə ki, qadın nə qədər savadlı, elm və təhsil baxımından mükəmməl olarsa bir o qədər tərbiyəli övlad yetişdirə bilər. Nəticədə isə ölkənin gələcəyi etibarlı əllərdə olar.

Dünya praktikası ilə əlaqədar ədəbiyyatlara nəzər saldıqda, qadınların rəhbərlik etdikləri məktəblərdə nəticələrin daha yüksək olduğunu görmək mümkündür. Azərbaycandakı statistik məlumatlara əsasən isə müəllimlərin əksəriyyətinin qadınlardan ibarət olmasına baxmayaraq, məktəb idarəetməsində kişilər üstünlük təşkil edirlər. Ancaq bir məsələni xüsusilə vurğulamaq istərdik ki, Naxçıvan şəhər məktəblərində vəzifə tutan direktorların bir çoxu qadınlardır. Belə ki, Naxçıvan şəhərində fəaliyyət göstərən 20 məktəbdən 4-nün direktoru kişi 17 məktəbin direktoru isə qadındır. Qadın direktorları da ötən dövrlər ərzində idarəetmə sistemində yüksək nəticələr əldə etmişdirlər.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri cənab Vasif Talıbov demişdir: “Azərbaycan qadınının ictimai həyatımızdakı mövqeyi dilimizə, vətənimizə, torpağımıza, dövlətimizə, milli dəyərlərimizə və azərbaycançılıq məfkurəsinə sədaqət nümunəsi olmuşdur və gələcəkdə də olacaqdır”.

ƏDƏBİYYAT

1. Abbasova S. Naxçıvan Muxtar Respublikasının ictimai-siyasi və mədəni həyatında qadınların iştirakı / Naxçıvan müstəqillik illərində: hədəflər, inkişaf, nəticələr (3-4 dekabr 2015-ci ildə keçirilmiş elmi konfransın materialları). Naxçıvan: Əcəmi, 2016, s. 182-194.
2. Cəfərov H. Naxçıvanda təhsil: inkişaf yolu və imkanları. Bakı: Elm və təhsil, 2011, 544 s.
3. Gender bərabərliyi uğrunda mübarizə. <https://kayzen.az/blog/qadin/25793/gender-bərabərliyi-uğrunda-mübarizə.html>.
4. Hacıyev İ. Naxçıvan Muxtar Respublikası müstəqillik yollarında. Bakı: Elm və təhsil, 2016, 360 s.
5. Hacıyev İ. Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi və mədəni inkişafı. Naxçıvan: Əcəmi, 2020, 224 s.
6. Məmmədova Y. Naxçıvan Muxtar Respublikasında ümumtəhsil məktəblərinin inkişaf tarixi (1991-2015-ci illər). Tarix üzrə fəls. dokt. ... diss. Naxçıvan, 2017, 137 s.
7. Mollayev İ. Naxçıvan MSSR-də xalq maarifinin inkişafı. Bakı: Bilik, 1983, 31 s.
8. Mollayeva Ə. Azərbaycan Demokratik Respublikasının dövlət siyasətində gender probleminin həlli yolları // Azərbaycan Respublikasının Təhsil İnstitutunun Elmi Əsərləri, 2018, c. 85, № 6, s. 171-176.

9. Naxçıvan qadını bu gün. “Şərq qapısı” qəz., 2020, 06 mart.
10. Qəhrəmanova A. Müstəqillik illərində Naxçıvan Muxtar Respublikası kənd qadınlarının ictimai fəallığının ailə məişətinə təsiri // AMEA Naxçıvan Bölməsinin Elmi Əsərləri, 2021, c. 17, № 1, s. 106-115.
11. Компасито: Пособие по обучению детей правам человека.
<http://www.tipii.edu.az/nodupload/editor/files/Gender%20bərabərliyi%20%20Kompasit.pdf>.
12. <https://ntv.az/news/cemiyyet/46079-yaradilan-imkanlar-neticesinde-muxtar-respublikada-yuksekk-nufuz-qazanan-naxcivan-qizlar-liseyi>

Naxçıvan Dövlət Universiteti
E-mail: abbasova.s.z@mail.ru

Sevinj Abbasova

GENDER ISSUE IN NAKHCHIVAN IN THE FIELD OF EDUCATION DURING THE YEARS OF INDEPENDENCE

The paper examines gender equality in education in Nakhchivan during the independence years, mainly in the second decade of the 21st century. Research has shown that there is gender equality in the Autonomous Republic. Even in some secondary schools in Nakhchivan, women are more likely than men to occupy leadership positions. As a result of the study, some statistical data were identified and presented. The obtained statistics show that gender equality is preserved in Nakhchivan. In addition, the study included information about the “Khanum Gyzlar” lyceum for girls.

Keywords: *Nakhchivan, education, school, gender, woman, man.*

Севиндж Аббасова

ГЕНДЕРНЫЙ ВОПРОС В СФЕРЕ ОБРАЗОВАНИЯ В НАХЧЫВАНЕ В ГОДЫ НЕЗАВИСИМОСТИ

В статье исследуется гендерное равенство в образовании в Нахчыване в годы независимости, в основном, во втором десятилетии XXI века. Исследования показали, что в автономной республике существует гендерное равенство. Даже в некоторых средних школах Нахчывана мы видим, что женщины чаще, чем мужчины, занимают руководящие должности. В результате исследования были выявлены и представлены некоторые статистические данные. Из полученной статистики видно, что в Нахчыване сохраняется гендерное равенство. Кроме того, в исследование была включена информация о лицее для девочек «Ханум гызлар».

Ключевые слова: *Нахчыван, образование, школа, пол, женщина, мужчина.*

Daxilolma tarixi: İlkin variant 29.06.2021

Son variant 26.07.2021

(Akademik İsmayıl Hacıyev tərəfindən təqdim edilmişdir)